

TIMBRE DE LA E ACCENTUADA GRÀFICAMENT

	escrit amb è (a tot arreu)	escrit amb è (a tot arreu); escrit amb é (en val.)	escrit amb é (a tot arreu)
	pron. OBERT a tot arreu	pron. OBERT en cat. or.; pron. TANCAT en cat. occ.	pron. TANCAT a tot arreu
aguts	<ul style="list-style-type: none"> • en casos comptats: <i>collibè; Novetlè.</i> 	acabats en -è (en val. cap, excepte <i>perquè</i> i <i>què</i>): <ul style="list-style-type: none"> • ordinals: <i>cinquè, sisè, etc.</i>; • altres mots: <i>alè, aliè, amè, bebè, cafè, comitè, duodè, mercè, obscè, serè</i> (adj.), <i>terraplè, vostè, xilè, etc.</i> 	acabats en -é: <ul style="list-style-type: none"> • 1a. p. sing. futur de tots els verbs (<i>cantaré, perdré, aniré, etc.</i>); • 3a. p. sing. passat simple dels verbs de la 2a. conj. (<i>aprenué, pogué, etc.</i>); • 3a. p. sing. present d'indicatiu dels verbs derivats de <i>tenir</i> (<i>conté, manté, sosté, etc.</i>) i <i>venir</i> (<i>convé, intervé, prové, etc.</i>); (1) • compostos de <i>bé</i> (<i>gairebé, malbé, passihobé, també, rebé</i>); • la majoria de gal·licismes: <i>clixé, consumé, paté, puré, quinqué, etc.</i>; (2) • altres mots: <i>abecé, abonaré, calé, pagaré, peroné, vaibé, ximpanzé; Bernabé.</i>
		acabats en -ès (en val. cap): <ul style="list-style-type: none"> • tots els participis: <i>encès, estès, etc.</i>; • gentilicis: <i>anglès, xinès, etc.</i>; • la majoria dels que fan el plural en -esos: <i>atès, benentès, burgès, compromès, contrapès, cortès, descortès, després, encès, entès, entremès, estès, feligrès, il·lès, imprès, malentès, marquès, muntanyès, obès, pagès, palès, palmarès, promès, sirventès, sobreentès, etc.</i> • alguns dels que fan el plural en -essos: <i>desfrès, espès, estrès, interès</i> (<i>desinterès</i>), <i>xerès.</i> 	acabats en -és: <ul style="list-style-type: none"> • 1a. p. i 3a. p. sing. imperfet de subj. dels verbs de la 1a. i la 2a. conj. (<i>cantés, volgués, etc.</i>); • plurals dels mots acabats en -é: <i>consumés, calés, etc.</i>; • la majoria dels que fan el plural en -essos: <i>accés, confés, congrés, excés, exprés, ingrés, procés, progrés, retrocés, revés, succés, través, etc.</i>; (3) • altres mots: <i>adés, després</i> (adv.), <i>a l'inrevés</i> i compostos de <i>més</i> (<i>només, endemés</i>); <i>Cadaqués, l'Albagués, Cabacés, Alfés, Artés, Tarrés, Golmés.</i>
		acabats en -èn (en val. cap): <ul style="list-style-type: none"> • tots els verbs acabats en -fèn (<i>ofendre</i> i <i>defendre</i>), -pèn (<i>dependre, suspendre</i>), -prèn (<i>aprendre, desprendre, emprendre</i>) i -vèn, derivats i compostos de <i>vendre</i> (<i>malvèn, revèn, etc.</i>); (666) • altres: <i>edèn, mossèn, etc.</i> (5) 	acabats en -én: <ul style="list-style-type: none"> • tots els verbs acabats en -tén (<i>entén, estén, pretén, etc.</i>) o -cén (<i>encén</i>); (6) • 2a. p. sing. imperatiu dels verbs derivats de <i>venir</i> (<i>convén, provén, etc.</i>); (7) • altres: <i>amén, etc.</i> (8)
plans		<ul style="list-style-type: none"> • els infinitius acabats en -èixer: <i>aparèixer</i> (<i>desaparèixer</i>), <i>comparèixer, conèixer</i> (<i>desconèixer, reconèixer</i>), <i>merèixer</i> (<i>desmerèixer</i>), <i>parèixer</i> (<i>reaparèixer</i>). • tots els infinitius acabats en -èncer (<i>convèncer, revèncer</i> i <i>vèncer</i>) i -ènyer (<i>atènyer, constrènyer, destrènyer, empènyer</i> (o <i>espènyer</i>), <i>estrènyer</i> (<i>restrènyer</i>), <i>fènyer</i>). • totes les formes de l'imperfet d'ind. acabades en -èiem -èieu (<i>dèiem, dèieu, quèiem, fèieu, etc.</i>), dels verbs <i>caure, creure, dir, fer, jeure, riure, seure, treure, veure</i> (i derivats). (9) 	<ul style="list-style-type: none"> • els infinitius acabats en -éixer: <i>créixer</i> (<i>acréixer, decreixer, recreixer, sobrecréixer</i>), <i>néixer</i> (<i>renéixer, sobrenéixer</i>) i <i>peixer</i>; • tots els infinitius acabats en -émer: <i>témer, prémer</i> (<i>esprémer</i>) i <i>trémer</i>; • totes les formes de l'imperfet de subj. acabades en -éssim, -éssiu o -éssem, -ésseu (<i>féssim, anéssiu, etc.</i>); • totes les formes del passat simple i de l'imperfet de subj. (val.) acabades en -érem, -éreu (<i>diguérem, diguéreu, etc.</i>); • formes del verb <i>ésser</i>: <i>érem, éreu.</i>
	esdrinxois	<ul style="list-style-type: none"> • la gran majoria: <i>dèbil, tècnic, elèctric, crèdit, polèmic, cèntim, mèrit, mil·lèsim, autèntic, crèdul, etc.</i>; • alguns dels que acaben en -ol: <i>alvèol, benèvol, brètol, mal·lèol, malèvol, nuclèol pèndol, rètol.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • excepcions, en casos comptats: <i>èter, sèsam, etc.</i>; • la majoria dels que acaben en -ol: <i>brèvol, cèrcol, èmbol, frèndol, frèvol, grèvol, nèdol, pèsol, rèbol, rèmol, sègol, tèrbol, terratrèmol, trèvol.</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • la gran majoria: <i>comèdia, dècima, gènesi, mètode, matèria, perpètua, pèrdua, tènue, etc.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • excepcions, en alguns mots: <i>bèstia, època, plèiade, sèrie; València, etc.</i>; • en casos comptats: <i>sèmola, sèpia, etc.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • en casos comptats: <i>església, grémola, llémèna, tèmpestes, sènia, séquia; Dènia, Énguera, Énova, Éssera, Gèmenes, la Poble de Cèrvoles, Sant Martí de Llémèna, la Sènia.</i>

NOTES:

0) No s'han tingut en compte els accents diacrítics: *bé béns* (*passi-ho bé*), *déu déus* (*adéu, adéu-siau, pregadéu, redéu*), *és, féu* (*reféu, desféu*, etc.), *més, néta néta néts nétes* (*besné, rené, etc.*), *rés, sé, séc, té, vénda, véns vénen* (*revéns revénen*), *vés, véu; pèl pèls* (*repèl, contrapèl*).

1) Concretament: derivats i compostos de *tenir* (*abstenir-se, atèner-se, detenir, captenir-se, cartèner, contenir, entretenir, mantenir, menystenir, obtenir, retenir, sostenir, viltenir*) i derivats de *venir* (*advenir, avenir, contravenir, convenir, desavenir-se, desconvenir, entrevenir, esdevenir, intervenir, obvenir, prevenir, provenir, reconvenir, revenir, sobrevenir, subvenir*). També la 2a. p. de l'imperatiu de *intervenir* (*intervé*).

2) Més casos: *balancé, brillanté, cabriolé, canalé, fricassé, frivolité, fulé, jaqué, macramé, matiné, moaré, negligé, piqué, plaqué, xiné*. Excepcions: *canapè, comitè, crepè, cupè, oboè, rapè, sufflé, tupè*.

3) Més casos: *absés, aiguavés, après, decés, inconfés, insuccés, obsés, recés, regrés, reingrés*. Són excepcions: *avés, calcés, carés, teleprocés* (*sic*).

4) Més casos: *despendre, expendre; aprehendre, desaprendre; comprendre, malprendre, mamprendre, salprendre, sobreprendre, ullprendre; comprendre, reprendre, sorprendre; carvendre, retrovendre*.

5) Més casos: *allèn, aquèn, almugatèn, esfèn, pseudogèn, salofèn* i derivats de *tren* (*aerotrèn, avanttrèn, electrotrèn*).

6) Concretament, la 3a. p. present d'indicatiu i la 2a. p. imperatiu dels verbs *atendre, contendre, desatendre, distendre, entendre, estendre, malentendre, pretendre, sobreentendre*; i la 2a. p. imperatiu dels verbs derivats de *tenir* (veg. nota 1).

7) Veg. nota 1. Són excepcions: *intervé* (d'*intervenir*) i *revine* (de *revenir*).

8) Més casos: *catipén, patén; Tuixén*.

9) Concretament: *caure* (*decaure, escaure, recaure*), *creure* (*descreure, menyscreure*), *dir* (*contradir, desdir, entredir, interdir, maldir, predir, redir*), *fer* (*desfer, contrafer, desfer, perfer, refer*), *estrafer, satisfer, jeure jaure* (*ajeure/ajaure*), *riure* (*somriure*), *seure* (*asseure, sobreseure*), *treure traure* (*abstreure/abstraure, atreure/atraure, bestreure/bestraure, contreure/contraure, detreure, distreure/distraure, extreure/extraure, retreure/retraure, retrotreure/retrotraure, sostreure/sostraure*), *veure* (*entreveure, preveure, reveure*).